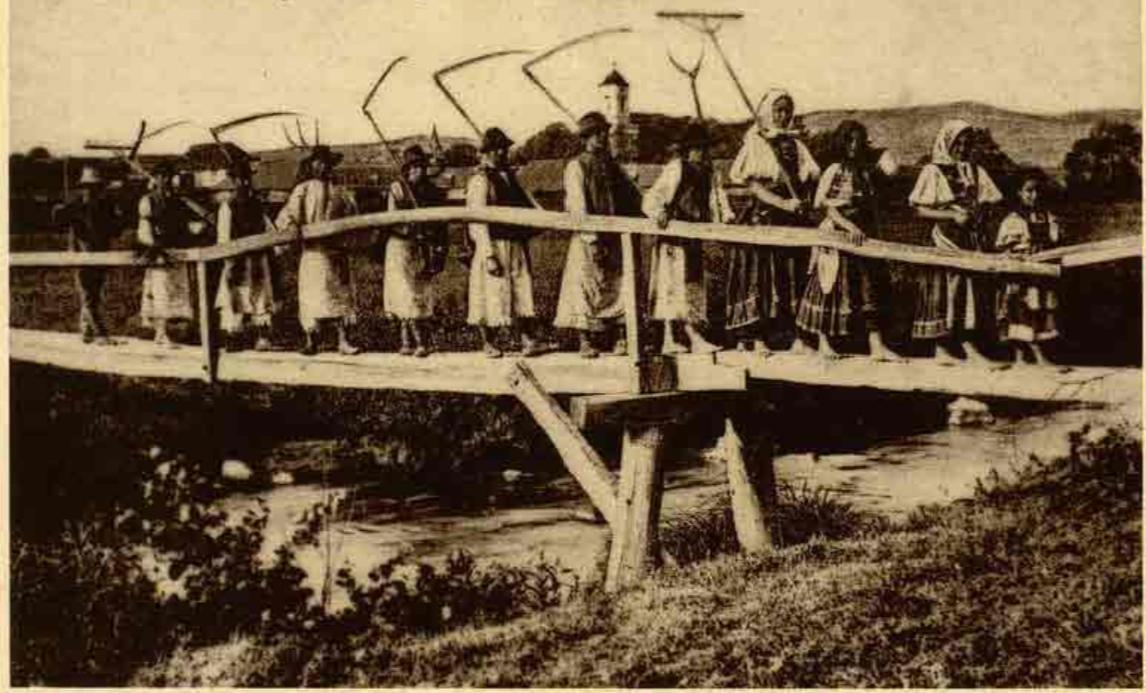

Slovenský národopis

1-2
38-1990

Návrat zo žatvy vo Veľkej Slatine. - (Zvolenská stol.)

Na obálke: 1. strana: Návrat zo žatvy. Prvá pol. 20. stor., Zvolenská Slatina, okr, Zvolen. Foto P. Socháň

4. strana: Pozvánky na zábavy v Pezinku. K článku K. Popelkovej: Spoločenské príležitosti stretávania sa obyvateľov malého mesta v medzivojnovom období. Foto H. Bakaljarová

Na príprave čísla spolupracovali PhDr. Gabriela Kiliánová a PhDr. Peter Salner, CSc.

HLAVNÁ REDAKTORKA
Božena Filová

VÝKONNÁ REDAKTORKA
Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA
Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Viera Gašparíková, Emília Horváthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosálová, Antonín Robek, Peter Slavkovský, Viera Urbancová

Slovenský národopis

ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

VEDA

VYDAVATEĽSTVO SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

BRATISLAVA

V prezentovanom čísle Slovenského národopisu sú online sprístupnené iba publikácie pracovníkov Ústavu etnológie SAV (v obsahu farebne odlíšené).

Ostatné práce, na ktoré ÚEt SAV nemá licenčné zmluvy, sú vyniechané.

Slovenský národopis je evidovaný v nasledujúcich databázach

www.ebsco.com
www.cejsh.icm.edu.pl
www.ceeol.de
www.mla.org
www.ulrichsweb.com
www.willingspress.com

Impaktovaná databáza European Science Foundation (ESF)
European Reference Index for the Humanities (ERIH): www.esf.org

OBSAH

- K FUNKCII SPOLOČENSKÝCH SKUPÍN PRI FORMOVANÍ SPOLOČENSKÉHO VEDOMIA A SPÔSOBU ŽIVOTA – HISTORICKÉ A ETNO-KULTÚRNE ASPEKTY
- Filová, Božena: O etnografickom výskume spoločenských skupín 8
- Sirovátká, Oldřich: Skupina, líd a národ v koncepcii folklóru 13
- Jakubíková, Kornélia: Pohlavná a veková diferenciácia v svadobných običajach na Slovensku 19
- Nikolicová, Desanka: Autorita a socializácia jednotlivca v rodine 29
- Radošanovičová, Miljana: Problematika socializácie v srbskej etnografii 19. a prvej polovice 20. storočia 35
- Ratica, Dušan: Miesto starých ľudí v rodinnom aspoločenskom živote slovenskej dediny 39
- Onderčaninová, Andrea: Spoločenské kontakty starých ľudí v súčasnosti 45
- Beneš, Bohuslav: K vlivu tradície na vznik a formovanie skupín v dětských folklórnych souborech 51
- Profantová, Zuzana: Generácia ako determinanta vtransmisii a tradícii folklórneho žánru 55
- Slavkovský, Peter: Sezónni rôbotníci ako sociálna skupina 65
- Kaňavský, Michal: Spoločenský pôvod remeselníckych učňov a zmluvné vzťahy v rokoch 1889–1938 vo vybraných oblastiach Slovenska 71
- Čukán, Jaroslav: Funkcie podporného spolku v baníckej obci 83
- Kardosová, Monika: Živnostníci ako profesionálna skupina a ich význam pre spoločenský život mesta v medzivojnovom období 91
- Darulová, Jolana: Odraz sociálnych skupín v ľudovej próze 99
- Habovičiak, Anton: Tajný jazyk hornooravských predavačov plátна ako prejav ich skupinovej odlišnosti 103
- Bandíč, Dušan: K výskumu hodnotových orientácií vedeckej ustanovizne ako špecifickej spoločenskej skupiny 111
- Frolc, Václav: Mikrostruktura tradičného lokálneho spoločenství v Čechách a na Morave v 19. storočí 117
- Kovačevičová, Soňa: Spolkový život v Liptovskom Mikuláši v rokoch 1830–1945 135
- Langer, Jiří: Význam sociálneho prostredia pre kultúrne diferenciácie v sidelnom vývoji 150
- Podoba, Juraj: Odraz sociálnej štruktúry na vý-

- voji stavebnej kultúry a bývania na slovenskom viereku 160
- Štibrányiová, Tatiana: K problematike teritoriálnych skupín (na príklade kopaničiarskej obce Valaská Belá) 167
- Mérová, Margita: Veková a sociálna diferenciácia lokálneho spoločenstva (na príklade tanečného života) 173
- Kandert, Josef: Funkce tzv. lepších rodin ve vytváření hodnotových systémů středoslovenské vesnice 181
- Škovierová, Zita: Súčasné funkcie susedských skupín 184
- Paríková, Magdaléna: Miesto a funkcie služobníctva v lokálnom spoločenstve 191
- Chorváthová, Lubica: K otázke vplyvu cirkevného života na formovanie záujmových skupín lokálneho spoločenstva Slovenska v prvej polovici 20. storočia 194
- Popelková, Katarína: Spoločenské príležitosti stretnávania sa obyvateľov malého mesta v medzivojnovom období 199
- Beňušková, Zuzana: Profesia pôrodných báb v kultúrnohistorickom kontexte 205
- Falťanová, Lubica: Družstevný obchod a lokálna spoločnosť 215
- Sulitka, Andrej: K diferenciácii folklórnych tradícií zanikajúceho lokálneho spoločenstva v národnostne zmiešanej oblasti 224
- Michajlova, Kata: Potulní speváci-žobráci ako sociálna skupina a ich funkcie v spoločnosti 230
- Kiliánová, Gabriela: Žobráci ako spoločenská skupina a jej vzťahy k lokálnemu spoločenstvu 237
- Luther, Daniel: Bratislavské korzo v minulosti 247
- Vánovičová, Zora: K spoločenskej funkcií folklórnych humoristických postáv v meste 253
- Svecová, Soňa: Funkcia spoločenského vedomia v utváraní a existencii etnografických skupín Slovenska 257
- Marušiaková, Jelena: Malé etnické skupiny – pokus o vnútornú klasifikáciu 262
- Dubayová, Mária: K problematike vzťahov cigánskej lokálnej a cigánskej etnickej skupiny 274
- Mann, Arne B.: Výber manželského partnera u Cigánov-Rómov na Spiši 278
- Salner, Peter: Na margo kolokvia 285
- DISKUSIA
- Leščák, Milan: Etnofilm Čadca – poznámky retrospektívne 287
- Urban, Marian: Filmy o ľudovej kultúre a Etnofilm Čadca 292

Luther, Daniel: Vedecký film a videozážnam na Etnofilme Čadca	294
Lužica, René: Etnofilm a televízne programy o ľudo-vej kultúre	295
Diskusia na voľnej tribúne Etnofilmu Čadca 1988	298
Záverečný protokol	300
ROZHĽADY	
Za Emou Markovou (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Pozdrav k jubileu Sone Švecovej (Marta Botíková)	304
K životnému jubileu M. Kaspera (Milan Leščák)	305
Konferencia „Desať rokov inštitucionálneho národopisného výskumu južného Gemera“ (Jozef Liszka)	306
IX. medzinárodné sympózium Ethnographia Pannonica (Juraj Podoba)	306
VIII. medzinárodná konferencia folkloristov v Bulharsku (Hana Hlôšková)	307
Od detskej knihy k bádaniu o rozprávkach (Viera Gašparíková)	308
RECENZIE A REFERÁTY	
Holý, D.: Zpěvní jednotky lidové písni (Soňa Burlásová)	310
Štefanovičová, T.: Osudy starých Slovanov (Monika Kardošová)	311
Dejiny literárnej komparatistiky socialistických krajín (Zuzana Profantová)	311
Norwegische und Isländische Volksmärchen (Gabriela Kiliánová)	312
Nešťastné peniaze (Gabriela Kiliánová)	313
Todorov, D.: Blgarskata etnografia (Peter Slavkovský)	314
Takács, B.: Bibliai jelképek (Olga Danglová)	315
Gömöri Néprajza 1–20 (Jozef Liszka)	316
P. Zelenák: Socializácia živností na Slovensku (Jaroslav Čukan)	318
G. V. Starovojskova: Etničeskaja gruppa v sovremennom sovetskem gorode (Zuzana Profantová)	319
СОДЕРЖАНИЕ	
К ФУНКЦИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ ГРУПП В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО СОЗНАНИЯ И БЫТА – ИСТОРИЧЕСКИЕ И ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ АСПЕКТЫ	
Филова, Божена: Об этнографическом исследовании общественных групп	8
Сироватка, Олдржих: Группа, народ и нация в концепции фольклора	13
Якубикова, Корнелия: Половая и возрастная дифференциация в свадебных обычаях в Словакии	19
Николич, Десанка: Авторитет и социализация лица в семье	29
Радованович, Миляна: Социализация в сербской этнографии 19-го и первой половины 20-го	
веков	35
Ратица, Душан: Место старых людей в семейной и общественной жизни словацкой деревни	39
Ондерчанинова, Андреа: Общественные контакты старых людей в настоящее время	45
Бенеш, Богуслав: Влияние традиций на возникновение и формирование групп в детских фольклорных ансамблях	51
Профантова, Зузана: Поколение как детерминант в трансмиссии и традиции фольклорного жанра	55
Славковски, Петер: Сезонные рабочие как социальная группа	65
Калявски, Михал: Общественное происхождение ремесленных учеников и договорные отношения в избранных областях Словакии в течение 1889–1938 лет	71
Чукар, Ярослав: Функции подсобного общества в обществе шахтеров	83
Кардошова, Моника: Ремесленники в качестве профессиональной группы и их значение для общественной жизни города в межвоенный период	91
Даруловая, Йолана: Отражение социальных групп в народной прозе	99
Хабовшиак, Антон: Секретный язык продавцов полотна из верхней Оравы как проявление их группового отличия	103
Бандич, Душан: К исследованию ценностных ориентаций научного учреждения в качестве специфичной общественной группы	111
Фролец, Вацлав: Микроструктура традиционного местного общества в Чехии и в Моравии в 19-ом веке	117
Ковачевичова, Соня: Жизнь общества в г. Липтовски Мikuлаш в течение 1830–1945 гг.	135
Лангер, Йиржи: Значение социальной среды для культурной дифференциации в развитии поселения	150
Подоба, Юрай: Отражение социальной структуры в развитии строительной культуры и жилища в словацкой деревне	160
Мериова, Маргита: Возрастная и социальная дифференциация местного общества (на примере танцевальной жизни)	167
Штибраницова, Татьяна: К проблематике территориальных групп (на примере хутора Валаска Бела)	173
Кандерт, Йосеф: Функции так наз. лучших семей в создании ценностных систем среднесловацкой деревни	181
Шковицрова, Зита: Современные функции соседских групп	184
Парикова, Магдалена: Место и функции прислуг в локальном обществе	191
Хорватова, Любица: К вопросу влияния церковной жизни на формирование самодеятельных групп локального общества Словакии в первой половине 20-го века	194
Попелкова, Катарина: Общественные случаи	

встречи жителей небольшого города в межвоенный период	199
Бенюшкова, Зузана: Профессия повивальных бабок в культурно-историческом контексте	205
Фалтинова, Любица: Кооперативная торговля и местное общество	215
Сули тка, Андрей: К дифференциации фольклорных традиций отмирающего местного общества в национально смешанной области	224
Михайлова, Катя: Бродячие певцы-нищие как социальная группа и их функции в обществе	230
Килиanova, Габриела: Нищие как социальная группа и их отношения к местному обществу	237
Лутер, Даниел: Братиславское „корзо“ в прошлом	247
Вановичова, Зора: К общественной функции фольклорных юмористических лиц в городе	253
Швецова, Соня: Функция общественного сознания в создании и существовании этнографических групп в Словакии	257
Марушиакова, Елена: Маленькие этнические группы – попытка к внутренней классификации	262
Дубайова, Мария: К проблематике отношений цыганской местной и цыганской этнической групп	274
Майн, Арне Б.: Выбор супруга у Цыган-Рома в регионе Спиш	278
Салнер, Петер: После колоквия	285
ДИСКУССИЯ	
Лещак, Милан: Этнофильм Чадца – замечания к ретроспективе	287
Урбан, Мариан: Фильмы о народной культуре и Этнофильм Чадца	292
Лутер, Даниел: Научный фильм и видеозапись на Этнофильме Чадца	294
Лужица, Ренé: Этнофильм и телевизионные программы о народной культуре	295
Дискуссия в свободной трибуне Этнофильма Чадца 1988	298
Заключительный протокол совещания жюри Этнофильма Чадца 1988	300
ОБЗОРЫ	
За Эмой Марковой (Ярмила Паличкова-Паткова)	302
Привет к юбилею Сони Швецовой (Марта Ботикова)	304
К жизненному юбилею М. Каспера (Милан Лещак)	305
Конференция „Десять лет институционального этнографического исследования южного Гемера“ (Йозеф Лиска)	306
IX-ый международный симпозиум Ethnographia Panponica (Юрай Подоба)	306
VIII. международная конференция фольклористов в Болгарии (Хана Хлопкова)	307
От детской книги к исследованию сказок (Вера Гашпарикова)	308
РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ	

INHALT

ZUR FUNKTION DER SOZIALEN GRUPPEN BEI DER FORMIERUNG DES GESELLSCHAFTLICHEN BEWUSSTSEINS UND DER LEBENSWEISE – HISTORISCHE UND ETHNOKULTURELLE ASPEKTE	
Filová, Božena: Über die ethnographischen Erforschung der gesellschaftlichen Gruppen	8
Sirovátká, Oldřich: Die Gruppe, das Volk und die Nation in der Konzeption der Folklore	13
Jakubíková, Kornélia: Die Geschlechts- und Altersdifferenziation in den Hochzeitsbräuchen in der Slowakei	19
Nikolić, Desanka: Die Autorität und Sozialisation des Individuums in der Familie	29
Radošanović, Miljana: Die Sozialisation in der serbischen Ethnographie des 19. und der ersten Hälfte des 20. Jhd	35
Ratica, Dušan: Der Platz der alten Menschen in dem Familien- und Gesellschaftsleben des slowakischen Dorfes	39
Onderčaninová, Andrea: Die gesellschaftlichen Kontakte der alten Menschen in der Gegenwart	45
Beneš, Bohuslav: Der Einfluss der Tradition auf die Entstehung und Formung der Gruppen in Kinderfolkloreensembles	51
Profantová, Zuzana: Generation als eine Determinante in der Transmission und Tradition eines Folkloregenres	55
Slavkovský, Peter: Die Saisonarbeiter als soziale Gruppe	65
Kaňavský, Michal: Die gesellschaftliche Herkunft der Handwerkerlehrlinge und die Lehrvertragsbedingungen in den J. 1889–1938	71
Cukán, Jaroslav: Die Bedeutung des Unterstützungsvereins in einer Bergarbeitergemeinde	83
Kardošová, Monika: Die Gewerbetreibenden als professionelle Gruppe und ihre Bedeutung für das Gesellschaftsleben der Stadt in der Zwischenkriegszeit	91
Darulová, Jolana: Der Reflex der sozialen Gruppen in der Volksprosa	99
Habovštíak, Anton: Über die „Leinwandhändlersprache“ im oberen Orava-Gebiet	103
Bandić, Dušan: Zur Forschung der Wertorientierung eines wissenschaftlichen Instituts als einer spezifischen sozialen Gruppe	111
Frolec, Václav: Die Mikrostruktur der traditionellen lokalen Gemeinschaft in Böhmen und in Mähren im 19. Jhd	117
Kovačevičová, Soňa: Das Gesellschaftsleben in der Stadt Liptovský Mikuláš in den J. 1830–1945	135
Langer, Jiří: Die Bedeutung der sozialen Umwelt für die kulturelle Differenzierung in der Siedlungsentwicklung	150
Podoba, Juraj: Der Reflex der sozialen Struktur in der Entwicklung der Baukultur und Wohnweise in der slowakischen Provinz	160
Štibrányiová, Tatiana: Zur Problematik der terri-	

torialen Gruppen	167
Méryová, Margita: Die alters- und soziale Differenziation in lokaler Gemeinschaft	173
Kandert, Josef: Die Funktion der sog. besseren Familien in der Schaffung der Wertesysteme im mittelslowakischen Dorf	181
Škovierová, Zita: Gegenwärtigen Funktionen der Nachbarsgruppen	184
Paríková, Magdaléna: Die Stellung und Funktionen der Dienerschaft in der lokalen Gemeinschaft	191
Chorváthová, Lubica: Zur Frage des Einflusses des kirchlichen Lebens auf die Formung von Interessengruppen der Lokalgemeinschaft in der Slowakei in der 1. Hälfte des 20. Jahrhundert	194
Popelková, Katarína: Gesellschaftliche Anlässe und Gelegenheiten bei denen sich die Bewohner einer Kleinstadt in der Zwischenkriegszeit trafen	199
Beňušková, Zuzana: Der Hebammeberuf im kulturhistorischen Kontext	205
Falťanová, Lubica: Die Genossenschaftliche Handel und die lokale Gesellschaft	215
Sulitka, Andrej: Zur Differenzierung der Folkloretradition einer untergehenden Lokalgemeinschaft in einer national Gemischten Region	224
Michajlová, Kata: Die Wandernden Sänger-Bettler als soziale Gruppe und ihre Funktionen in der Gesellschaft	230
Kiliánová, Gabriela: Bettler als eine soziale Gruppe und ihre Beziehungen zur lokalen Gemeinschaft	237
Luther, Daniel: Der Korso in Bratislava	247
Vanovičová, Zora: Folklorezyklen über humoristische Gestalten in der Stadt	253
Švecová, Soňa: Funktion des gesellschaftlichen Bewusstseins in der Formierung und Existenz der ethnographischen Gruppen in der Slowakei	257
Marušiaková, Jelena: Kleine ethnische Gruppen – ein Versuch um Klassifikation	262
Dubayová, Mária: Zur Problematik der Beziehungen der lokalen und ethnischen Zigeunergruppe	274
Mann, Arne B.: Die Ehepartnerwahl bei den Zigeuner-Romas in der Region Zips	278
Sainer, Peter: Am Rande des Kolokviums	285
DISKUSSION	
Leščák, Milan: Etnofilm Čadca – Anmerkungen zur Retrospektive	287
Luther, Daniel: Die wissenschaftliche Film und Videoaufnahme in Ethnofilm Čadca	292
Lúžica, René: Etnofilm und die Fernsehprogramme über die Volkskultur	295
Diskussion auf der Freien Tribune des Ethnofilms Čadca 1988	298
Schlussprotokol aus dem Filmwettbewerb Ethnofilm Čadca 1988	300
RUNDSCHAU	
Nachruf für Ema Marková (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Jubiläumsgruss für Soňa Švecová (Marta Botíková)	304
Jubiläum von M. Kasper (Milan Leščák)	305
Konferenz „Zehn Jahre der institutionellen volkskundlichen Forschung in Südgerm.“ (Jozef Liszka)	306
IX. Internationales Symposium Ethnographia Pannonica (Juraj Podoba)	306
VIII. Internationale Konferenz der Folkloristen in Bulgarien (Hana Hlôšková)	307
Vom Kinderbuch zur Märchenforschung (Viera Gašparíková)	308
BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE	

CONTENTS

TO THE FUNCTION OF SOCIAL GROUPS IN SHAPING THE SOCIAL CONSCIOUSNESS AND THE WAY OF LIFE – HISTORICAL AND ETHNOCULTURAL ASPECTS

Filová, Božena: On ethnographical research of social groups	8
Sirovátká, Oldřich: The group, the people and the nation in the conception of folklore	13
Jakubíková, Kornélia: Sexual and age differentiation in the wedding customs in Slovakia	19
Nikolić, Desanka: Authority and socialization of the individual in family	29
Radošanović, Miljana: Socialization in Serbian ethnography of 19th and the first half of 20th century	35
Ratica, Dušan: The role of old people in the family and in social life of the Slovak village	39
Onderčaninová, Andrea: Social contacts of old people at the present time	45
Beneš, Bohuslav: The influence of the tradition on the rise and shaping of groups in the children's folklore	51
Profantová, Zuzana: Generation as a determinant in the transmission and tradition of folklore genre	55
Slavkovský, Peter: Seasonal workers as a social group	65
Kaťavský, Michal: The social origin of artisan's apprentices and the contractual relationships in the chosen regions of Slovakia within the years 1889–1938	71
Cukán, Jaroslav: The function of a subsidiary association in mining village	83
Kardošová, Monika: Craftsmen as a professional group and their significance for the social life in town in the interwar period	91
Darulová, Jolana: The reflection of social groups in folk prose	99
Habovštík, Anton: The secret language of upper-Oravian linen-dealers as the expression of their group distinction	103
Bandić, Dušan: To the study of value orientation of a scientific institution as a specific social group	111
Frolec, Václav: Microstructure of the traditional local community in Bohemia and Moravia in the 19th century	117
Kovačevičová, Soňa: The life of associations in Liptovský Mikuláš within the years 1830–1945	135

Langer, Jiří: The significance of social environment for the cultural differentiation in the development of settlement	150
Podoba, Juraj: The reflection of social structure in the development of building culture and dwelling in the Slovak villages	160
Méryová, Margita: The age and social differentiation of the local community (based on the example of dancing life)	167
Štibrányiová, Tatiana: To the problems of the territory groups (on the example of a new-ground settlement Valaská Belá)	173
Kandert, Josef: The function of the so-called better families in creating the value systems in the village of central Slovakia	181
Škovierová, Zita: The present-day functions of neighbour groups	184
Paríkovičová, Magdaléna: The position and function of servants in local community	191
Chorváthová, Ľubica: To the question of influence of the religious life on shaping the interest groups of the local community of Slovakia in the first half of 20th century	194
Popeľková, Katarína: Social occasions of meeting the inhabitants in a small town in the inter-war period	199
Beňušková, Zuzana: The profession of midwives in the cultural and historical context	205
Fal'ánová, Lubica: The cooperative trade and local community	215
Sulitka, Andrej: To the differentiation of folklore traditions of the extinguishing local community in the region with mixed nationalities	224
Michajlova, Kafa: Itinerant singers-beggars as a social group and their function in society	230
Kiliánová, Gabriela: Beggars as a social group and their relations to the local community	237
Luther, Daniel: The Bratislava promenade in the past	247
Vanovičová, Zora: To the social function of folklore characters in the town	253
Švecová, Soňa: The function of social consciousness in the shaping and existence of ethnographical groups in Slovakia	257
Marušiaková, Jelena: Small ethnic groups – an attempt at the internal classification	262
Dubayová, Mária: To the problems of the relations between the gipsy local and the gipsy ethnic group	274
Mann, Arne, B.: Choice of marital partner in Gipsies-Roma in the region of Spiš	278
Salner, Peter: Remarks on Colloquy	285
DISCUSSION	
Leščák, Milan: Ethnofilm Čadca – Retrospective Remarks	287
Urban, Milan: Films about Folk Cultur and Ethnofilm Čadca	292
Luther Daniel: Scientific film and Video-record on the Ethnofilm Čadca	294
Lužica, René: Ethnofilm and television programmes about folk cultur	295
Discussion on free tribune of Ethnofilm Čadca 1988	298
The final protocol from the session of the Jury of Ethnofilm Čadca 1988	300
REVIEWS	
After Ema Marková (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Salution to the anniversary of Soňa Švecová (Marta Botíková)	304
To the anniversary of M. Kasper (Milan Lesčák)	305
The Conference entitled "Ten years of the institutional ethnographic research of south Gemer region (Jozef Liszka)	306
The IXth International Symposium of Ethnographia Pannonica (Juraj Podoba)	306
The VIIth International Conference of folklorists in Bulgaria (Hana Hlôšková)	307
From children's books to the investigation of fairy-tales (Viera Gašparíková)	308
BOOKREVIEWS AND REPORTS	

FUNKCIE SPOLOČENSKÝCH SKUPÍN PRI FORMOVANÍ SPOLOČENSKÉHO VEDOMIA A SPÔSOBU ŽIVOTA

– HISTORICKÉ A ETNOKULTÚRNE ASPEKTY

V dvojčísle 1–2/1990 časopisu Slovenský národopis sprístupňujeme súbor príspevkov, orientovaných na spoznávanie funkcií spoločenských skupín pri formovaní spoločenského vedomia a spôsobu života, a to z historických a etnokultúrnych aspektov bázania. Väčšina príspevkov odznela na vedeckom kolokviu, venovanom tejto výskumnnej úlohe (Piešťany, 29. V. – 1. VI. 1989) a zachováva si i v publikačnom spracovaní charakter potrebný pre spoločné kolokviálne overovanie a precizovanie poznatkov. Niektoré príspevky vznikli dodatočne na objednávku redakcie (D. Nikoličová, M. Radovanovičová, D. Bandič, A. Habovštiak, J. Marušiaková).

Kolokvium nadviazalo na cyklus pracovných stretnutí a seminárov Národopisného ústavu SAV k danej problematike. Znamenalo prvú etapu jej zmapovania z hľadiska poznávacích cieľov etnografickej a folkloristickej vedy. Takýto cieľ si kladie i dvojčíslo, ktorým výsledky riešenia sprístupňujeme. Novembrový prudký zvrat spoločenských pomerov v našej vlasti, otvárajúci pozitívne predpoklady pre reálne uplatnenie demokracie v živote jednotlivca a celej spoločnosti, znamená i pre etnografiu a folkloristiku rozšírený priestor uplatnenia jej poznatkov. Znamená pre ňu výzvu pravdivými analýzami spoločenskej skutočnosti z hľadiska jej historických a etnokultúrnych determinácií prispievať k jej hlbšiemu poznávaniu a najmä zdokonalovaniu. Redakcia časopisu Slovenský národopis víta a prijíma túto výzvu. Je presvedčená, že i súbor príspevkov nášho dvojčísla – pripravených ešte pred novembrovými udalosťami 1989 – naznačuje, že etnografia a folkloristika u nás má pre pravdivé a nezužované vedecké zhodnocovanie vývinu spoločnosti vlastné pozitívne skúsenosti a východiská s cieľom humanizovať ju, ktoré sa v našom časopise odrážalo už v predchádzajúcom období.

REDAKCIÁ

ŽIVNOSTNÍCI AKO PROFESIONÁLNA SKUPINA A ICH VÝZNAM PRE SPOLOČENSKÝ ŽIVOT MESTA V MEDZIVOJNOVOM OBDOBÍ (na príklade mesta Trenčín)

MONIKA KARDOŠOVÁ

Národopisný ústav SAV, Bratislava

V príspevku sa snažím sledovať živnostníkov ako pokračovateľov stredovekých remeselníkov a obchodníkov, rozličné formy ich organizovanosti a vystupovanie v prostredí mesta za prvej Česko-slovenskej republiky.

Problematika živnostníkov ako profesionálnej skupiny nie je v slovenskej etnografii zatiaľ rozpracovaná. Etnografi a historici venovali a venujú pozornosť otázkam vývoja jednotlivých remesiel na našom území, ich cehovej organizácii a pretrvávaniu remeselnej výroby v manufaktúrnom období. Menej je prác, ktoré zachytávajú situáciu živnostníkov (obchodníkov i remeselníkov) od zrušenia cechov v roku 1872¹ až do prvej polovice 20. storočia (resp. do roku 1948). Údaje o nich sú zväčša roztrúsené v rozličných hospodárskych štatistikách, dobovej tlači a časopisoch.²

Pre svoj príspevok som si vybraла mesto Trenčín, ktoré už od stredoveku patrilo medzi hlavné strediská remeselnej výroby na Slovensku. Predpokladala som, že tento fakt sa odrazí aj na postavení živnostníkov v meste v sledovanom období. Materiál štúdie tvoria informácie z miestnych novín Trenčan (roky 1926–1935), archívnych materiálov ŠOA v Trenčíne³ a výpovede informátorov – bývalých živnostníkov.⁴ Na jeho základe som sa snažila zistif, aké miesto mali živnostníci v rámci ostatného obyvateľstva mesta, ako boli organizovaní a akými spôsobmi zasahovali do spoločenského života v meste.

V období prvej ČSR mal Trenčín okolo 14 000 obyvateľov⁵ prevažne slovenskej národnosti, v menšine boli Maďari a pristahovalci z Moravy

a Čiech, zamestnaní najmä ako úradníci a učitelia. Obyvateľstvo mesta bolo príse hierarchizované, ani živnostníci nevytvárali jednoliatu, homogénnu vrstvu. Sami sa delili najmä podľa rozsahu živnosti, presne vedeli, kto ku komu patrí. Určenie hierarchizácie v rámci živností však nie je cieľom príspevku. Živnostníkov sledujem ako celok – profesionálnu, stavovskú skupinu so svojským spôsobom života v rámci ostatného obyvateľstva.

Vo vymedzenom období mali živnostníci v meste pomerne silné pozicie. Boli zastúpení aj v mestskej rade, čo sa prirodzene odrážalo aj v celkovej atmosfére mesta. Domy, obchody a dielne mali zväčša v historickom jadre mesta (dnešné Mierové a Štúrovo námestie s príľahlými ulicami), čo tiež dokumentovalo ich postavenie v spoločenskom rebríčku mesta.

Trenčianski živnostníci vytvárali formálne i neformálne združenia miestneho významu (podľa jednotlivých remesiel), ale aj odbočky celoslovenských, resp. celoštátnych organizácií. Strešnou organizáciou, ktorá združovala (či mala združovať) všetkých remeselníkov a obchodníkov v meste i na okolí, bol Priemyselný zbor, od roku 1925 Okresné živnostenské spoločenstvo.⁶ Na jeho čele stalo predstavenstvo, ktoré bolo volené každoročne na valnom zhromaždení. Tvorili ho „...vážení občania. Vážnosť si získaval takto: či mal dom, zariadenú dielnu, dostatok základných surovín, do prednosti sa dávali bezúhonnosť, sporiadaný rodinný život, jeho chovanie i celej rodiny a čestnosť – čest slova.“⁷

Aktivita živnostenského spoločenstva v Trenčí-

◀ Kosec z Liptova. 20. roky. Foto K. Plicka. Fotoarchív SNM Martin

VEĽKÁ DROGERIA

Dr. TOFFLERA A HALAŠU
TRENČÍN.

TELEFON
Číslo 47.

MASARY-
KOVO
NÁM. 13.

NAJLACNEJŠÍ NÁKUPNÝ
PRAMEŇ KOSMETICKÝCH
A KOŽENÝCH ČLÁNKOV.

Gumové punčochy, fotočlánky.
Vo veľkom i v malom.

Juraj Kurländer,
Trenčín.

Hviezdoslavova 4.

Módny
a kobercový
dom.

Bohatý sklad. Veľký výber v látkach dámskych a pánskych. Hôdavá, koberce, linoleum. — Lavné ceny.

HOTEL
JANÍK

TRENČÍN.

Ďurkovičova 7. ■■■■■
Telefon č. 113.

Pohodlné čisté izby, pružného kúrhynia.

Lacné ceny. Rýchla obsluha.

RUDOLFSCHÁNER
TOVÁREŇ NA SALÁM A
KONZERVY V TRENČÍNE.

Odporuča
svoje výrobky:
jemné nárezy,
šunky, údené
mäso, salám,
kabanos, pa-
štieky a rozlič-
né konzervy.

Telefon 89.

Telefon 89.

HLAVNÝ
OBCHOD PRI MESTSKEJ BRÁNE.

WEISS CUKRÁREŇ
V TRENČÍNE
PRI MESTSKEJ VEŽI.

TELEFON
76.

ZMRZLINA,
MRAZENÁ KÁVA.

ROZLIČNÉ
PRVOTRIEDNE ZÁKUSKY.

Inzeráty trenčianskych živnostníkov v Turistickej príručke Trenčín a okolie (1936)

ne sa rozvíjala v dvoch smeroch. V prvom rade dovnútra – išlo o odborné otázky, hájenie stavovských záujmov členov, pričom otázky náboženské a politické „by mali ísi stranou“.⁸ Sledovalo sa, či živnosť vykonávajú ľudia na to vyučení a spôsobili (pri OŽS pracovala „komisia na zamedzenie fušerstva“), kontrolovali sa podmienky, v akých pracovali uční a pomocníci (tovariši) u jednotlivých majstrov; či sa dodržuje pracovná doba. „Každý mal presne stanovené hodiny (otváracie – M. K.), podľa toho, aký mal tovar, aké remeslo robil. Niekde bolo otvorené aj v nedeľu doobeda. Boli povolené pracovné hodiny, ale u remeselníkov sa to prekračovalo. Krajčíri robili aj z piatku

na sobotu, aj zo soboty na nedeľu – v noci. Mlčky sa to trpelo, len tu a tam, keď tovariš nedostal za noc zaplatené, išiel sa sťažovať a majstri platili pokuty.“⁹ Predstavenstvo dohliadalo na pravidelné platenie členských príspevkov, vyberalo poplatky za výučné listy, udeľovalo legitimácie na vykonávanie živnosti, riešilo osobné i konkurenčné konflikty medzi živnostníkmi,¹⁰ poriadalo bezplatné odborné prednášky, poskytovalo svojim členom „kúpeľné zlávy“ do rôznych kúpeľných miest na Slovensku a dozerala na to, aby sa mestské práce zadávali miestnym remeselníkom.¹¹

Veľkú pozornosť venovali živnostníci výchove

Výkľad kožušnickeho obchodu v Trenčíne v 1. pol. 20. stor. Súkromný archív.

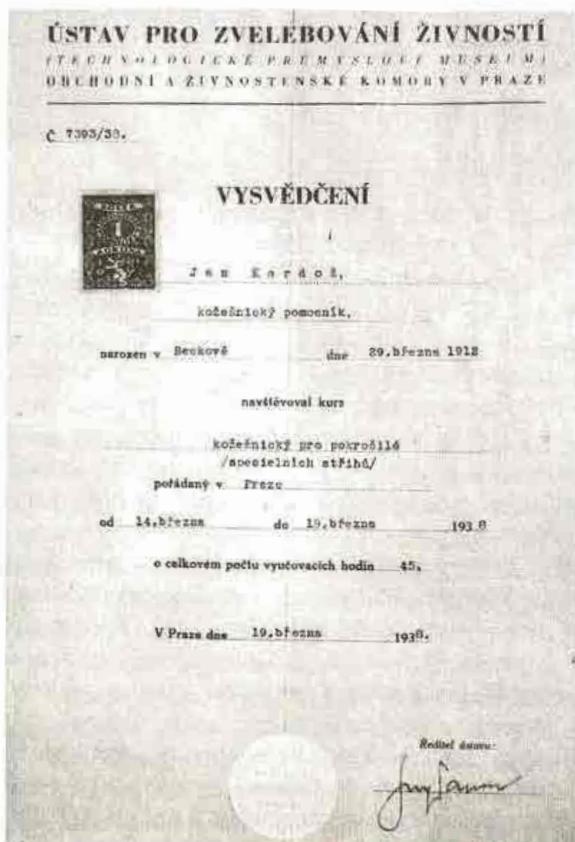
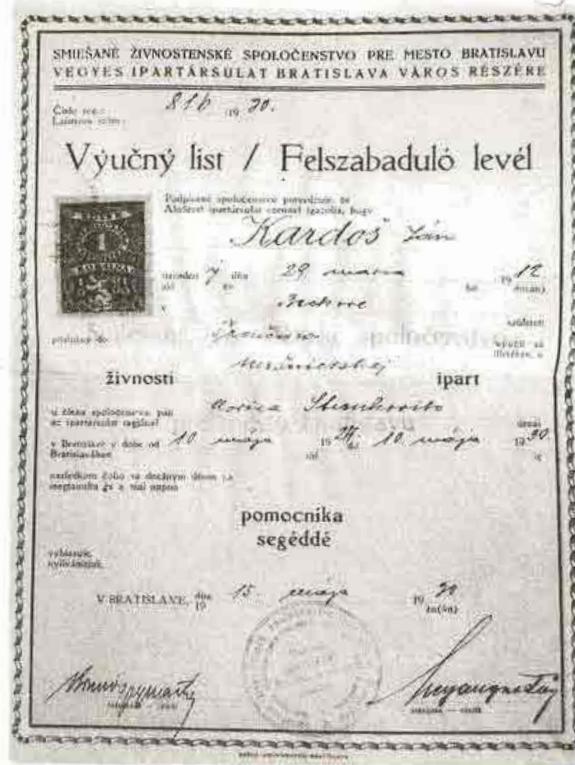
mládeže. Úzko spolupracovali s učňovskou školou a Obchodnou akadémiou. Každý majster bol zodpovedný za to, že sa jeho uční načas zapísť do školy a počas roka dohliadal na ich prácu. Bolo zaužívaným pravidlom, že vždy po skončení školského roka usporiadala škola výstavu učňovských prác. Najlepšie z nich finančne odmenilo Živnostenské spoločenstvo. Okrem toho poskytovalo aj peňažné čiastky na exkurzie učňov po republike. Keďže cieľom spoločenstva bolo „...učňov zdelávat, vyučovať a im kúsok spoločenského života dodat“¹², poriadali sa raz týždenne v spolkovej miestnosti tzv. „poučné hodiny“ pre učňov, ktoré viedli jednotliví majstri. Trenčianski obchodníci sa tiež snažili získať pre svoje obchody a podniky čo najviac absolventov obchodných škôl a akadémii, pričom si uvedomovali, že „treba pretvoriť celú mentalitu mládeže, ktorá najradšej hľadá zamestnanie v úrade a kanceláriach.“¹³

Významná bola tiež finančná výpomoc chorým a nevládnym členom spoločenstva, ktorí nemohli

vykonávať živnosť. Na Vianoce sa robili zbierky aj pre vdovy a siroty po živnostníkoch.

Na pomoc remeselníkom bol zriadený Nákupný spolok a Živnostenská záložňa. Nákupný spolok bol združením kováčov, murárov, zámočníkov a stolárov. Poskytoval za nižšie ceny náradie a nástroje potrebné na vykonávanie týchto remesiel. Záložňa bola významnou pomocou pre začínajúcich a chudobných remeselníkov. Požičiavala im nižšie obnosy za výhodných podmienok.

Na druhej strane aktivita Živnostenského spoločenstva smerovala navonok. Tu išlo o organizovanie rôznych kultúrnych a spoločensko-zábavných podujatí, ktoré boli významným spôsobom získavania finančných prostriedkov. Živnostníci poriadali letné zábavy (majáles, juniáles), zväčša v prírode – v mestskom parku, v blízkom lese Brezina. Cez fašiangové obdobie sa konali plesy a zábavy (ples živnostníkov, remeselnícky ples, fašiangová zábava Remeselnickej a obchodníckej jednoty) v prenajatej dvorane hotela Tatra.

Legitimácia

(prvňák) pre účiteľného poistiteľa

7.005.106

Legitimation

(Ausweis für Zentralsozialversicherung)

Priezvisko Familienname	Kardos
Meno / Vorname / Vorname / Familiennamen	Ján
Dátum narodenia a rok re- gistrova - Tag, Monat und Jahr der Registrierung	29. 3. 1912
Miesto narodenia, miest- ska - Geburtsort, Ort der Geburt	Beškov, Nové Mesto nad Tisou
Dátum a miesto vý- stavby - Heimat und Fabrikationsort	Trenčín

Priezvisko a meno krstné, ako aj dátum a totožnosť zapísané podľa
Name und Baufname sowie Idapfizizierungsdaten eingetragen nach

českej legitimacie

Bratislava, 24 NOV 1930

Oliver Gott
BRATISLAVA
Jan Kardos

Intakcia (prvňák) vydaná a legitimovaná
Stampille (Vereinsschild) des Ausstellers der Legitimation

Vlastnoručný podpis majiteľa legitimacie
Eigenhändige Unterschrift des Inhabers der Legitimation

Cíllo robotnickej knížky:

148

Robotnícka knižka

Kardos Ján

Majiteľ

výpomocného (tovaryša)
fabričného robotníka

Vlastnoručný podpis majiteľa robotnickej knížky:

V pade neznania písma espravedlnenie toho skrz podpis
úradníka, čo vystavilého robotnickej knížky:

Na Leopolda Kentiefa, trubčianskej v Bratislavie, Špitálska u. 45.
Telefon 1605

Živnostnícke doklady potrebné pri vykonávaní remesla v medzivojnovom období.

V meste sa hralo aj ochotnícke divadlo. „Poriadali sa tu divadlá. Chodili sem herci z Bratislav, ale hrali aj ochotníci. Aj živnostníci nacvičili nejakú hru. Keď už bol človek pozvaný, tak išiel. Či sa mu to páčilo, či nie, podporil ich vstupným.“¹⁴ Čisté zisky z takýchto podujatí boli základom pre charitatívnu činnosť predstaviteľov živnosti. Uvoľňovali sa z nich peňažné čiastky na podporu vojnovým vdovám a sirotám, na kultúrny dom, mestne noviny Trenčan.

Okrem organizovaných, oficiálnych spoločenských príležitostí sa obchodníci a remeselníci stretávali vo voľnom čase (najmä v nedeľu a vo sviatok) v kaviarňach, vinárňach alebo krčmách a na korze. „Jednotlivé odbory – stolársky, zámočnícky a tak, sa stretávali v nedeľu poobede alebo doobeda v niektornej vinárni alebo krčme a spočinuli tam v družnom hovore. Miestni krajčíri sa tradične stretávali vo vinární Kugelka na dnešnom Štúrovom námestí, stolári chodili k Janíkovi (dnešný hotel Trenčan). Obchodníci chodili do podnikov pomenej, nie pravidelne. Boli to hlavne Židia, tí na verejnosti nepili, ani nechodili

moc do spoločnosti. Lebo keď si človek vypije, hned je zvada, bitka – a toho sa oni báli. Obchodné vrstvy – kresťania – tí chodili do kaviarničiek. Do Tatry, do Slávie (na jej mieste dnes stojí hotel Laugaricio). Potom boli aj menšie podniky – U Sikla a U Zoltána.“¹⁵ Aj miestnosť Živnostenského spoločenstva (na Mierovom námestí) slúžila na to, „...aby sa tu mohli páni majstri stretávať, zabávať lacnejšie ako v kaviarnach a po hostincoch.“¹⁶

V medzivojnovom období k spoločenskému životu v meste neodmysliteľne patrilo korzo. Bolo na dnešnom Mierovom námestí (historické jadro mesta) každý deň od 19. do 20. až 20.30 hod., podľa ročného obdobia. Cez pracovné dni sa tu stretala najmä mládež (učni, študenti, mladí úradníci), bolo to miesto nadvádzovania nových známostí. Hlavné korzo bývalo v nedeľu, keď sa na námestí spolu prechádzali celé rodiny. V lete sa korzovalo v mestskom parku, kde bol altánok, hrala tu hudba a tancovalo sa. Oblúbené boli aj celodenné túry do okolnej prírody, výlety na „kyslú vodu“ do neďalekej Kubrej, Soblahova

(obce dnes patriace k mestu), poriadali sa „guláš-partie“ pri Váhu. K spoločenskému životu patrili aj návštevy športových podujatí – najmä futbalu, čajov o piatej, džezových večierkov, filmových predstavení a literárnych štvrtkov v spoločenskej sále hotela Tatra. „Ludia tu mali nárok na kultúru. Na literárnych štvrtkoch sme diskutovali o literatúre, o knihách. Pozývali sme na besedy spisovateľov a hovorili o ich prácach.“¹⁷

Trenčianski živnostníci sa aktivizovali aj v iných spolkoch a združeniach. Už v roku 1905 bol v Trenčíne založený Trenčiansky televýchovný spolok. Jeho členovia sa sústredovali z radoch obchodníkov, remeselníkov, ale aj úradníkov a učiteľov. Na čele jednotlivých športových zväzov sa striedali väčšinou zámožní živnostníci, majitelia firiem a fabriek, ktorí boli zväzu „finančne nápmocní“.¹⁸

Zástupcovia živností a ich rodinní príslušníci aktívne pôsobili aj v Sokole, Spolku slovanských žien, Živene, Katolíckej jednote a ďalších spoločenských organizáciách.

Tým, že živnostníci mali svojich zástupcov v mestskej rade, mohli zasahovať do záležitostí mesta. Žiadali rôzne zlepšenia v priestoroch, kde pôsobili (osvetlenie ulíc, úprava a čistota chodníkov, umiestnenie reklamných, firemných tabúľ a pútačov). „Museli sme odpratávať sneh spred obchodu. V lete toľkokrát zametať, koľkokrát sa chodníky zašpinili. Niekoľko aj štyri-päťkrát. Výklaď museli byť v poriadku, každý deň sme menili výlohu a nechýbali tam čerstvé kvety. Reklamy a firemné tabule zas nesmeli zavadzať chodcom, na to boli predpisy.“¹⁹

Práve živnostníci sa najvýraznejšie zaslúžili o riešenie problému žobrákov v meste. Vypracovali štatút, podľa ktorého „je treba, aby sa

vyrúbila dávka na žobrákov vo výške dávky na vyvážanie smetí – na tarchu majiteľov domov. Dávka pôjde do mestskej pokladne. S touto dávkou a s príspevkom z chudobného fondu mesta by bola výživa žobrákov zabezpečená. Občania, ktorí poplatok zaplatia, budú mať dom označený tabuľkou. Do týchto domov by mali žobráci zakázaný vstup.“²⁰ Podnetom na vypracovanie takého návrhu bola obava: „...toto loptoši využijú žobranie na prehliadku domu, kvôli neškornej krádeži.“²¹

Citeľná bola pomoc predstaviteľov živnosti (spolu s vysokým úradníctvom mesta) pri záchrane kultúrnohistorických pamiatok mesta. Podielali sa napr. na renovácii krytých schodov, vedúcich z mesta na Trenčiansky hrad (vedú z dnešnej Hradnej ulice).

Na záver možno konštatovať, že živnostníci ako profesionálna skupina sa v sledovanom období prejavovali ako silná zložka obyvateľstva, ktorá citeľne zasahovala do spoločenského diania v meste. Počas roka boli organizátormi zábav, plesov (nielen pre živnostníkov a ich rodiny), ochotníckych predstavení, výletov do prírody. Zúčastňovali sa na riešení problémov mesta, záležalo im na jeho vzhľade, a nemalý význam mala aj ich charitatívna činnosť.

Atmosféra tejto doby stále pretrváva vo vedomí pamätníkov – bývalých živnostníkov. Z ich rozprávania cítí stavovskú hrdošť, povedomie, že patrili k skupine, ktorá bola v mnohých prípadoch aktivizačným prvkom v meste.

Problematika živnostníkov (ich kultúry a spôsobu života) je široká. Je však potrebné sa jej venovať a postihnúť všetky čiastkové otázky, týkajúce sa ich pracovných, rodinných a spoločenských vzťahov – v rámci skupiny i mesta.

POZNÁMKY

- 1 Po rakúsko-uhorskom vyrovnaní a osamostatnení uhorskej hospodárskej politiky vyšiel v roku 1872 zákonný článok VIII. (tzv. priemyselný zákon), ktorý vyhlásil slobodu živnosti, zrušil cechy a povinny zaviedol priemyselné spolky.
- 2 Hospodárske rozhľady, Živnostenské noviny, časopis Slovenský remeselník a obchodník a mnohé ďalšie.
- 3 Zápisnica Priemyselného zboru (ďalej PZ) a Okresného živnostenského spoločenstva (OŽS) v Trenčíne, uložené v Štátnom okresnom archíve v Trenčíne.
- 4 Materiál z terénnego výskumu je uložený v textovom archíve NÚ SAV, inv. č. 1183, 1222.

5 Zápisnica OŽS zo dňa 31. 8. 1925. ŠOA Trenčín.

6 8. decembra 1924 vyšiel nový priemyselný zákon pre Slovensko, ktorý okrem iného nariadił nahradí Priemyselné zbyty Živnostenskými spoločenstvami.

7 Informátor J. K., nar. 1913, Trenčín.

8 Zápisnica OŽS z dňa 8. 9. 1925, ŠOA Trenčín.

9 Informátor J. K., nar. 1913, Trenčín.

10 Príkladom môže byť žiadlosť trenčianskych obchodníkov určená mestskej rade (zo dňa 19. 12. 1936), aby sa počet doterajších ôsmich výkladných jarmokov znížil na štyri za rok. Ako dôvod uvádzajú: „...na výkladné jarmoky dochádzajú jarmočiaři, trhovci a podomoví obchodníci z iných častí republiky.“

- ky a predávajú tu veľké množstvo chatrného a nejcenného tovaru, čím miestne obchodníctvo je poškodené.“ Bližšie pozri archívny materiál PO-PELKOVÁ, K.: Trhy a jarmoky. Trenčín 1988, s. 11–12. NÚ SAV, inv. č. 1184.
- 11 K tejto otázke sa viaže i Memorandum trenčianskych stavebných živnostníkov adresované mestskej rade roku 1936, v ktorom sa sťažujú, že stavebné práce sú zadávané len veľkým podnikateľom a často mimo Trenčín. Bližšie pozri Mestský úrad, kr. 152, 5683 adm., 1936, ŠOA Trenčín.
- 12 Zápisnica PZ zo dňa 8. 5. 1924, ŠOA Trenčín.
- 13 Pozri Trenčan 6, 1929, č. 5, s. 1.
- 14 Informátorka M. H., nar. 1898, Trenčín.
- 15 Informátor J. K., nar. 1913, Trenčín.
- 16 Zápisnica OŽS zo 14. 2. 1926, ŠOA Trenčín.
- 17 Informátorka M. H., nar. 1898, Trenčín.
- 18 Informátor J. K., nar. 1913, Trenčín.
- 19 Informátor J. K., nar. 1913, Trenčín.
- 20 Zápisnica OŽS zo 24. 11. 1925, ŠOA Trenčín.
- 21 Pozri Trenčan 12, 1935, č. 46, s. 3.

DIE GEWERBETREIBENDEN ALS PROFESSIONELLE GRUPPE UND IHRE BEDEUTUNG FÜR DAS GESELLSCHAFTS LEBEN DER STADT IN DER ZWISCHENKRIEGSZEIT

Zusammenfassung

In ihrem Beitrag befaßt sich die Autorin mit den Gewerbetreibenden als einer professionellen Standesgruppe in der städtischen Umwelt in den Jahren zwischen den beiden Weltkriegen. Sie stellt sie als Fortsetzer der mittelalterlichen Handwerker und Kaufleute dar und untersucht die Formen ihrer Organisierung im genannten Zeitraum. Es wird auch darauf hingewiesen, daß die Gewerbetreibenden in ihrem Wirkungsort nicht nur eine wirtschaftliche Bedeutung hatten, son-

dern daß sie auch das gesellschaftliche Geschehen beeinflußten.

Aufgrund von Archivmaterialien und Ergebnissen ihrer Feldforschungen entwirft sie ein Bild von den verschiedenartigen organisierten und nichtorganisierten Aktivitäten der Vertreter verschiedener Gewerbe in den Jahren der ersten Tschechoslowakischen Republik in der Stadt Trenčín.

Slovenský národopis

Časopis Národopisného ústavu Slovenskej akadémie vied

Ročník 38, 1990, číslo 1–2

Vychádza štyri razy do roka

Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka

Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka

PhDr. ZORA VANOVICHOVÁ

Typografia: *Eva Kovačevičová*

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc., PhDr. Soňa Burlasová, DrSc., doc. PhDr. Václav Frolec, CSc., PhDr. Viera Gašparíková, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová, CSc., PhDr. Soňa Kovačevičová, CSc., PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leščák, CSc., doc. PhDr. Ján Michálek, CSc., PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Štefan Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosáľová, CSc., prof. Antonín Robek, DrSc., PhDr. Peter Slavkovský, CSc., PhDr. Viera Urbancová, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12
Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, št. p., Martin

Registr. zn. F 7091

Jednotlivé číslo Kčs 26,-; celoročné predplatné Kčs 104,-

Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma PNS – ÚED, Bratislava, ale aj každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS – Ústredná expedícia a dovoz tlače, Nám. Sloboď 6, 884 19 Bratislava

© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1990

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ

Журнал Института этнографии Словацкой Академии Наук

Год издания 38, 1990 № 1–2

Издаётся четыре раза в год

« ВЕДА », издательство Словацкой Академии Наук

Редакторы Д-р Божена Филова и Д-р Зора Вановичова

Адрес редакции: 813 64 Братислава, Лениново нам. 12

SLOWAKISCHE VOLKSKUNDE

Zeitschrift des Ethnographischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Jahrgang 38, 1990, Nr. 1–2 Erscheint viermal im Jahre

Herausgegeben vom VEDA, Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Redakteure PhDr. Božena Filová und PhDr. Zora Vanovičová

Redaktion: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

SLOVAK ETHNOGRAPHY

Journal of the Ethnographic Institute of the Slovak Academy of Sciences

Volume 38, 1990, No. 1–2

Published quarterly by VEDA, the Publishing House of the Slovak Academy of Sciences

Managing Editors PhDr. Božena Filová and PhDr. Zora Vanovičová

Editor: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'Ethnographie de l'Académie slovaque des sciences

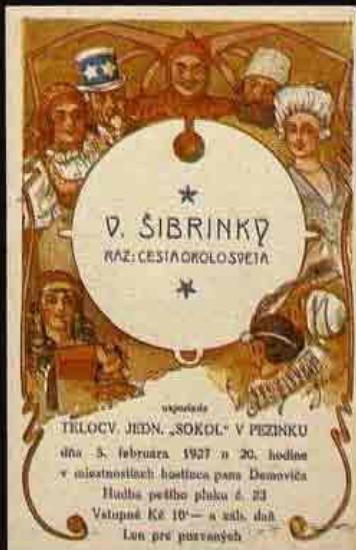
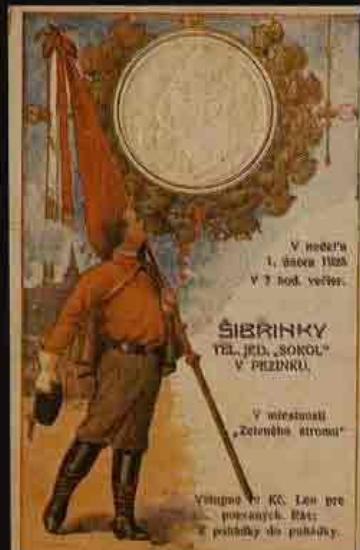
Année 38, 1990, No. 1–2

Parait quatre fois par an. Editions de VEDA, maison d'édition de l'Académie slovaque des sciences

Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et PhDr. Zora Vanovičová

Rédaction: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

Distributed in the socialist countries by SLOVART Ltd., Leningradská 11, Bratislava, Czechoslovakia, Distributed in West Germany and West Berlin by KUBON UND SAGNER, D-8000 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland. For all other countries, distribution rights are held by JOHN BENJAMINS, B. V., Periodical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Amsterdam HOLLAND

Index 49 616
Cena Kčs 52,—